

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2012 03 12
COM(2012) 85 final

2012/0036 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje

{SWD(2012) 31 final}

{SWD(2012) 32 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1.1. Bendrosios aplinkybės

Šiuo direktyvos pasiūlymu siekiama valstybių narių institucijoms padėti lengviau konfiskuoti ir susigrąžinti pelną, kurį nusikaltėliai gavo padarę tarptautinius sunkius ir organizuotus nusikaltimus. Jo tikslas – pašalinti finansines paskatas daryti nusikaltimus, teisėtą ekonomiką apsaugoti nuo nusikaltėlių įsiskverbimo ir korupcijos, o nusikalstamą pelną perduoti paslaugas piliečiams teikiančioms valdžios institucijoms. Šiuo pasiūlymu reaguojama į dabartinę ekonominę padėtį, kai dėl finansų krizės ir sulėtėjusio ekonomikos augimo nusikaltėliams atsiveria naujos galimybės, mūsų ekonomikos ir finansų sistema tampa labiau pažeidžiama, o valdžios institucijoms kyla naujų sunkumų finansuoti augančius socialinių paslaugų ir paramos poreikius.

Organizuotos nusikalstamos grupės yra nelegalios pelno siekiančios įmonės. Jos verčiasi įvairia tarptautine nusikalstama veikla, kaip antai prekyba narkotikais, prekyba žmonėmis, neteisėta prekyba ginklais ar korupcija, ir taip gauna labai dideles pajamas.

Jungtinių Tautų skaičiavimais, bendra nusikalstamų pajamų suma 2009 m. visame pasaulyje siekė maždaug 2,1 trilijoną USD arba 3,6 % pasaulinio BVP¹. Patikimų duomenų apie nusikalstamo pelno dydį Europos Sąjungoje nėra², tačiau Italijos banko skaičiavimais, 2011 m. Italijoje legalizuota apie 150 milijardų EUR pajamų iš organizuotų nusikaltimų. Jungtinėje Karalystėje 2006 m. pajamos iš organizuotų nusikaltimų sudarė apie 15 milijardų.

Iš tokios veiklos gautas pelnas legalizuojamas ir reinvestuojamas į teisėtą veiklą. Vis dažniau organizuotos nusikalstamos grupės turtą slepia ir jį reinvestuoja kitoje valstybėje narėje, nei buvo padarytas nusikaltimas³. Tai apsunkina mūsų galimybes kovoti su tarptautiniais sunkiais ir organizuotais nusikaltimais ES apskritai ir daro poveikį vidaus rinkos veikimui, nes iškraipo konkurenciją su teisėta veikla užsiimančiomis įmonėmis ir silpnina pasitikėjimą finansų sistema⁴. Galiausiai dėl sunkių ir organizuotų nusikaltimų valstybių narių ir ES biudžetas netenka mokestinių pajamų.

Todėl visose valstybėse narėse turėtų veiksmingai veikti nusikalstamo turto įšaldymo, administravimo ir konfiskavimo sistema, kurios veikimą užtikrintų reikalingos institucijos,

¹ Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuras „Apytikriai duomenys apie neteisėtus finansinius srautus iš prekybos narkotikais ir (arba) kitų tarptautinių organizuotų nusikaltimų (angl. „Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organised crime“), 2011 m. spalio mėn.

² Daugiau apytikrių duomenų surinkta apie nusikalstamų rinkų vertę. Jungtinių Tautų duomenimis, iš pasaulinės prekybos narkotikais 2005 m. gauta 321 mlrd. USD. Europos Tarybos skaičiavimais, iš pasaulinės prekybos žmonėmis kasmet gaunama 42,5 mlrd. USD. EBPO duomenimis, pasaulinės suklastotų prekių rinkos vertė kasmet siekia iki 250 mlrd. USD. Manoma, kad korupcija ES kasmet sudaro apie 1 % ES BVP.

³ Žr. 2010 m. birželio mėn. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos išvadas dėl konfiskavimo ir turto susigrąžinimo, Tarybos dokumentas 7769/3/10. Šiuo klausimu taip pat žr. 2011 m. ES organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinimo santrauką ir 2010 m. Eurojusto metinę ataskaitą.

⁴ Taip pat žr. 2010 m. balandžio 23 d. Tarybos išvadų dėl ekonomikos krizių prevencijos ir paramos ekonominei veiklai (Tarybos dokumentas 7881/10) VII dalies 14d punktą.

finansiniai ir žmogiškieji ištekliai. Nors nusikalstamo turto konfiskavimas reglamentuojamas ES ir nacionaline teise, ši galimybė nepakankamai išplėtota ir naudojama. Bendra iš nusikaltimais įgyto turto susigrąžinta suma ES yra menka, palyginti su apytikrėmis organizuotų nusikalstamų grupių pajamomis⁵. Pavyzdžiui, 2009 m. Prancūzijoje konfiskuota turto už 185 mln. EUR, Jungtinėje Karalystėje – 154 mln. GBP, Nyderlanduose – 50 mln. EUR, o Vokietijoje – 281 mln. EUR.

Nusikalstamo turto konfiskavimui ES suteiktas strateginis prioritetasis, nes tai veiksminga priemonė kovojant su organizuotais ir sunkiais nusikaltimais. 2009 m. Stokholmo programoje⁶ valstybės narės ir Komisija raginamos nustatyti veiksmingesnę nusikalstamo turto konfiskavimo tvarką ir stiprinti turto susigrąžinimo tarnybų bendradarbiavimą.

2010 m. birželio mėn. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos priimtose išvadose dėl konfiskavimo ir turto susigrąžinimo⁷ valstybės narės raginamos labiau koordinuoti veiksmus, kad nusikalstamas turtas būtų konfiskuojamas veiksmingiau ir didesniu mastu. Visų pirma Komisija raginama apsvarstyti, kaip sustiprinti teisinio reglamentavimo pagrindus, kad konfiskavimo iš trečiųjų asmenų ir išplėstinio konfiskavimo tvarka būtų veiksmingesnė. Išvadose pabrėžiama visų konfiskavimo ir turto susigrąžinimo etapų svarba ir rekomenduojamos priemonės, kaip per šiuos etapus išsaugoti turto vertę.

Komisijos komunikate „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas“⁸ nurodyta, kad Komisija pateiks teisės aktų pasiūlymų, kad būtų sustiprinti ES teisinio reglamentavimo pagrindai konfiskavimo srityje, visų pirma užtikrinta galimybė taikyti konfiskavimą iš trečiųjų asmenų⁹ ir išplėstinį konfiskavimą, ir supaprastintas valstybių narių ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstų¹⁰ nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimas.

2011 m. spalio mėn. Europos Parlamentas savo iniciatyva priėmė pranešimą dėl organizuoto nusikalstamumo ir paragino Komisiją kuo greičiau pateikti naujų konfiskavimo teisės aktų pasiūlymų, kuriuose visų pirma būtų įtvirtintos veiksmingo išplėstinio konfiskavimo ir ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto konfiskavimo taikymo taisyklės, užtikrinta galimybė konfiskuoti tretiesiems asmenims perleistą turtą ir palengvinta pareiga įrodyti kaltininko turto kilmę kaltininką nuteisus už sunkią nusikalstamą veiką¹¹.

2008 m. priimtame komunikate dėl nusikalstamu būtu įgytų pajamų¹² Komisija išskėlė dešimt strateginių būsimos veiklos prioritetų ir pabrėžė ES teisinio reglamentavimo pagrindų trūkumus (nepakankamas įgyvendinimas, nepakankamai aiškios kai kurios nuostatos, nepakankamas galiojančių nuostatų derėjimas).

⁵ Pavyzdžiui, oficialiais Jungtinės Karalystės skaičiavimais, iš organizuotų nusikaltimų gautos pajamos 2006 m. siekė 15 milijardų GBP, o tais pačiais metais valstybė susigrąžino 125 milijonus GBP, žr. 2006 m. JK Vidaus reikalų ministerijos duomenis, pateiktus 2010 m. Europolo organizuoto nusikalstamumo grėsmės įvertinime.

⁶ „Stokholmo programa – Atvira ir saugi Europa piliečių labai ir saugumui“, Tarybos dokumentas 17024/09, 2009 m. gruodžio 10–11 d. priimtas Europos Vadovų Taryboje.

⁷ Tarybos dokumentas 7769/3/10.

⁸ COM(2010) 673 galutinis, 2010 11 22.

⁹ Konfiskavimas iš trečiųjų asmenų – turto, kurį asmuo, dėl kurio pradėtas tyrimas, ar nuteistas asmuo perleido tretiesiems asmenims, konfiskavimas.

¹⁰ Taikant ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas procedūras galima išaldyti ir konfiskuoti turtą, nepaisant, ar jo savininkas jau buvo nuteistas baudžiamajame teisme.

¹¹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento priimtas pranešimas dėl organizuoto nusikalstamumo Europos Sąjungoje, dokumentas A7-0333/2011 [*laikina nuoroda*].

¹² „Pajamos iš organizuoto nusikalstamumo. Užtikrinkime, kad nusikalsti nebūtų pelninga“, COM(2008) 766 galutinis, 2008 11 20.

Atsižvelgdama į tai, Komisija teikia direktyvos pasiūlymą, kuriame valstybėms narėms nustatomos minimalios taisyklės dėl nusikalstamo turto išaldymo ir konfiskavimo, taikant tiesioginį konfiskavimą, atitinkamos vertės turto konfiskavimą, išplėstinį konfiskavimą, ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstą konfiskavimą (tam tikrais atvejais) ir konfiskavimą iš trečiųjų asmenų. Priėmus tokias minimalias taisykles bus labiau suderinta valstybėse narėse taikoma išaldymo ir konfiskavimo tvarka, todėl sustiprės tarpusavio pasitikėjimas ir bus lengviau bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu.

Be to, Komisija toliau svarstys ir tirs galimybes, kaip sustiprinti nutarimų išaldyti ir konfiskuoti tarpusavio pripažinimą kartu besąlygiškai paisant pagrindinių teisių. Ilgainiui visi vienoje valstybėje narėje priimti nutarimai išaldyti ir konfiskuoti turėtų būti veiksmingai įvykdyti kitoje valstybėje narėje, kurioje yra turtas. Šiuo tikslu Komisija ir toliau skatins valstybes nars įgyvendinti galiojančias ES normas dėl teisinių dokumentų tarpusavio pripažinimo.

Šiam pasiūlymui įgyvendinti nereikės ES biudžeto lėšų. Jis nėra susijęs su konfiskuotų lėšų panaudojimu biudžeto asignavimams.

1.2. Galiojančios šios srities Bendrijos nuostatos

ES teisinio reglamentavimo pagrindus pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo srityje šiuo metu sudaro keturi Tarybos pamatiniai sprendimai ir vienas Tarybos sprendimas:

- Pamatinis sprendimas 2001/500/TVR¹³, kuriuo valstybės narės įpareigojamos numatyti galimybę konfiskuoti pajamas ir jų vertę atitinkantį turtą¹⁴, kai negalima areštuoti tiesioginių pajamų iš nusikaltimų, ir užtikrinti, kad kitų valstybių narių prašymai būtų nagrinėjami jiems suteikiant tokį patį prioritetą kaip ir nacionaliniame procese;
- Pamatinis sprendimas 2005/212/TVR¹⁵, kuriuo suderinami turto konfiskavimo teisės aktai. Įprasto pajamų konfiskavimo, įskaitant jų vertę atitinkančio turto konfiskavimą, galimybė turi būti numatyta visiems nusikaltimams, už kuriuos skiriama daugiau nei 1 metų laisvės atėmimo bausmė. Išplėstinio konfiskavimo¹⁶ galimybė turi būti numatyta tam tikriems sunkiems nusikaltimams, „padarytiems nusikalstamo susivienijimo“;
- Pamatinis sprendimas 2003/577/TVR¹⁷, kuriuo numatytas arešto aktų savitarpio pripažinimas;
- Pamatinis sprendimas 2006/783/TVR¹⁸, kuriuo numatytas nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimas, ir

¹³ OL L 182, 2001 7 5.

¹⁴ Atitinkamos vertės turto konfiskavimas – pinigų sumos, atitinkančios pajamų iš nusikaltimo vertę, konfiskavimas.

¹⁵ OL L 68, 2005 3 15, p. 49.

¹⁶ Išplėstinis konfiskavimas – turto, kuris nesusijęs su tiesioginėmis pajamomis iš nusikaltimo, konfiskavimas, todėl nereikia nustatyti ryšio tarp įtariamai nusikalstamo turto ir konkretaus nusikalstamo elgesio.

¹⁷ OL L 196, 2003 8 2, p. 45.

¹⁸ OL L 328, 2006 11 24, p. 59.

- Tarybos sprendimas 2007/845/TVR¹⁹ dėl turto susigrąžinimo tarnybų keitimosi informacija ir bendradarbiavimo, kuriuo valstybės narės įpareigojamos įsteigti arba paskirti nacionalines turto susigrąžinimo tarnybas, veikiančias kaip pagrindiniai nacionaliniai ryšių palaikymo centrai, kurie užtikrindami glaudų bendradarbiavimą padėtų kuo greičiau visoje ES atsekti nusikaltimais įgytą turtą.

Šiais teisės aktais pirmiausia buvo siekiama kovoti su sunkiais ir organizuotais nusikaltimais. Tačiau šiuo metu galiojančios ES materialinės baudžiamosios teisės nuostatos, išskyrus susijusias su išplėstiniu konfiskavimu, taikomos pajamų iš bet kokios nusikalstamos veikos, už kurią skiriama didesnė nei vienerių metų laisvės atėmimo bausmė, konfiskavimui.

1.3. Derėjimas su kitomis politikos sritimis

2011 m. Komisijos darbo programoje šis pasiūlymas nurodytas kaip strateginė iniciatyva, įeinanti į platesnę politinę iniciatyvą, kuria siekiama teisėtą ekonomiką apsaugoti nuo nusikaltėlių įsiskverbimo. Ta iniciatyva apima kovos su korupcija ES priemonės²⁰ ir 2011 m. birželio mėn. priimtą ES kovos su sukčiavimu strategiją²¹. Šiuo pasiūlymu saugoma teisėta ekonomika, todėl jis paskatins ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą Europoje ir palengvins tvarų augimą, kaip numatyta strategijoje „Europa 2020“²².

2011 m. birželio mėn. Komisijos priimtame kovos su korupcija teisės aktų rinkinyje įtvirtintas įvairiose ES vidaus ir išorės politikos srityse taikomas sustiprintas kovos su korupcija metodas ir sukurtas naujas nuo 2013 m. įsigaliosiantis ataskaitinis mechanizmas, pagal kurį bus reguliariai vertinamos valstybių narių pastangos kovojant su korupcija. Komunikate dėl kovos su korupcija ES valstybės narės raginamos imtis visų reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrintas veiksmingas korupcijos atskleidimas, persekiojimas už ją ir nuoseklus atgrasomų bausmių taikymas bei nusikalstamu būdu įgyto turto susigrąžinimas. Jame taip pat pabrėžta būtinybė peržiūrėti ES teisinio reglamentavimo pagrindus konfiskavimo ir turto susigrąžinimo srityje siekiant užtikrinti, kad valstybių narių teismai galėtų veiksmingai konfiskuoti nusikalstamą bei su nusikalstama veika susijusį turtą ir susigrąžinti visą atitinkamą turto vertę, be kita ko, ir korupcijos atvejais.

Teisėtos ekonomikos apsaugos tema Komisija 2011 m. pradėjo kelias iniciatyvas, kuriomis siekiama ES lygmeniu geriau apsaugoti mokesčių mokėtojų pinigus nuo sukčiavimo ir korupcijos. Jos apima Komisijos pasiūlymą iš dalies keisti OLAF teisinio reglamentavimo pagrindus²³, Komunikatą dėl ES finansinių interesų apsaugos taikant baudžiamosios teisės normas ir atliekant administracinius tyrimus²⁴ ir Komunikatą dėl Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos (CAFS). CAFS įgyvendinama ją glaudžiai derinant su ES kovos su korupcija ataskaitos rengimo veikla. Pastarojoje daugiausia dėmesio bus skirta kovos su korupcija politikos įgyvendinimui valstybėse narėse, o CAFS – sukčiavimo ir korupcijos (ypač kiek tai susiję su ES lėšomis) prevencijos ir kovos su jomis priemonėms.

¹⁹ OL L 332, 2007 12 18, p. 103.

²⁰ COM(2011) 307, 308 ir 309 ir C(2011) 3673 galutinis, 2011 6 6.

²¹ COM(2011) 376 galutinis, 2011 6 24.

²² COM(2010) 2020 galutinis, 2010 3 3. Taip pat žr. 2010 m. balandžio 23 d. Tarybos išvadų dėl ekonomikos krizių prevencijos ir paramos ekonominei veiklai (Tarybos dokumentas 7881/10) VII dalies 14d punktą.

²³ COM(2011) 135 galutinis, 2011 3 17.

²⁴ COM(2011) 293 galutinis, 2011 5 26.

Šis pasiūlymas dera su ES kovos su pinigų plovimu teisės aktais, t. y. ES trečiąja kovos su pinigų plovimu direktyva²⁵ ir susijusiomis iniciatyvomis, kurių Komisija, kitos ES institucijos ir valstybės narės ėmėsi šioje srityje.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI IR POVEIKIO VERTINIMAS

2.1. Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis

Šis pasiūlymas parengtas laikantis Komisijos geresnio reglamentavimo principų. Rengiant jį ir poveikio vertinimą vadovautasi minimaliais konsultavimosi su suinteresuotosiomis šalimis reikalavimais.

Plataus masto konsultacijos ir diskusijos su ekspertais surengtos per Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo plenarinį posėdį²⁶ (2010 m. rugsėjo mėn.) ir aštuonis neformalaus ES Turto susigrąžinimo tarnybų forumo susitikimus 2009–2011 m.

Viešos konsultacijos internetu nebuvo rengtos, nes konfiskavimas yra speciali tema, kuria sukaupta nedaug žinių. Užmegzti ryšiai su pilietine visuomene, pirmiausia organizacijomis, propaguojančiomis teisėtumą, kovą su organizuotu nusikalstamumu ir nuketėjusiųjų apsaugą²⁷.

Be to, nusikalstamo turto konfiskavimo klausimus plačiai aptarė ekspertai. Vis daugiau rengiama tarptautinių praktikų susitikimų ir strateginių seminarų konfiskavimo ir turto susigrąžinimo²⁸ tema. Praktikų nuomone, daugelis pasiūlymo nuostatų atitinka geriausią praktiką, nustatytą 2005–2010 m. priimtose Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo rekomendacijose. Nuostatos taip pat atitinka EBPO Finansinių veiksmų darbo grupės (FVDG) rekomendacijas dėl konfiskavimo²⁹.

Valstybės narės savo poziciją šiais klausimais išreiškė 2010 m. pirmiau minėtose TVR tarybos išvadose. Daugeliui klausimų iš esmės pritarta, tačiau kelios valstybės narės išreiškė abejones dėl ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto konfiskavimo. O kitais klausimais (pvz., dėl konfiskavimo iš trečiųjų asmenų, turto administravimo) valstybės narės sutiko, kad ES lygmeniu reikia nustatyti griežtesnį reglamentavimą.

Advokatai išreiškė susirūpinimą, kad didesniais išplėstinio konfiskavimo, ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto konfiskavimo ir konfiskavimo iš trečiųjų asmenų įgaliojimais gali būti varžomos pagrindinės teisės (galimas teisės į nuosavybę ir teisingą teismo procesą ribojimas). Kaip paaiškinta toliau, tos problemos sprendžiamos šiuo pasiūlymu.

²⁵ 2005 m. spalio 26 d. Direktyva 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui, OL L 309, 2005 11 25, p. 15.

²⁶ Šis Komisijos ir Europolo remiamas tinklas (CARIN) – tarptautinis turto susigrąžinimo praktikų tinklas, kurį sudaro ekspertai (vienas teisėsaugos ir vienas teismų ryšių palaikymo centras) iš daugiau nei 50 šalių ir teisės sistemų, įskaitant 26 ES valstybes nares. Jo tikslai – dalytis geriausia patirtimi ir gerinti agentūrų bendradarbiavimą tarpvalstybiniais turto susigrąžinimo klausimais.

²⁷ Pavyzdžiui, Komisijos tarnybos surengė dvišalių susitikimų su FLARE (angl. *Freedom, Legality and Rights in Europe* (laisvė, teisėtumas ir teisės Europoje)) tinklo ir su juo susijusių tinklų atstovais.

²⁸ Pavyzdžiui, 2010 m. įvyko Turto susigrąžinimo kompetencijos tobulinimo centrų (CEART) seminaras ir Eurojusto strateginis seminaras.

²⁹ Visų pirma 2012 m. vasario mėn. peržiūrėtą FATF rekomendaciją Nr. 4.

2.2. Poveikio vertinimas

Vadovaudamasi geresnio reglamentavimo politika, Komisija atliko politikos alternatyvų poveikio vertinimą, grindžiamą 2011 m. kovo mėn. baigtu išorės tyrimu³⁰.

Išorės tyrimas grindžiamas išsamiais konsultacijomis su praktikais ir ekspertais, įskaitant kai kurių Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo nacionalinių ryšių palaikymo centrų apklausas. Kaip matyti iš valstybių narių pozicijos diskutuojant dėl pirmiau minėtų Tarybos išvadų, jos iš esmės sutinka, kad būtina numatyti griežtesnes ES turto susigrąžinimo taisykles.

Poveikio vertinimas taip pat grindžiamas kito 2009 m. baigto tyrimo išvadomis ir rekomendacijomis³¹. Jame analizuojama turto konfiskavimo praktika valstybėse narėse, daugiausia dėmesio skiriant labiausiai pasiteisinusioms nacionalinėms priemonėms, kad geriausia praktika būtų skleidžiama ir ja būtų keičiamasi. Tyrime nustatyta įvairių veiksmingo konfiskavimo kliūčių, kaip antai priešingos teisės tradicijos, dėl to nėra bendros konfiskavimo priemonių koncepcijos, turto apsaugos ir išlaikymo sunkumai, lėšų ir mokymų stoka, menki agentūrų tarpusavio ryšiai ir nuoseklių bei palyginamų statistinių duomenų nebuvimas.

Galiausiai, poveikio vertinimas grindžiamas Komisijos priimtomis galiojančių ES teisės aktų įgyvendinimo ataskaitomis. Iš Pamatinių sprendimų 2005/212/TVR³², 2003/577/TVR³³ ir 2006/783/TVR³⁴ ataskaitų matyti, kad jų perkėlimas į nacionalinę teisę vyksta lėtai, o šiai sričiai reikšmingas nuostatas valstybės narės dažnai įgyvendino nepakankamai arba netinkamai. Tik Tarybos sprendimo 2007/845/TVR įgyvendinimą valstybėse narėse galima laikyti vidutiniškai patenkinamu³⁵.

Poveikio vertinime išnagrinėtos kelios politikos galimybės, susijusios su skirtingo laipsnio ES veiksmais: su teisėkūra nesusijusi galimybė, minimalaus reglamentavimo galimybė (galiojančių ES teisinio reglamentavimo pagrindų trūkumų, trikdančių jų planuotam veikimui, pašalinimas) ir maksimalaus reglamentavimo galimybė (didesnių tikslų, nei nustatyta galiojančiuose ES teisinio reglamentavimo pagrinduose, iškelimas). Nagrinėti du pastarosios maksimalaus reglamentavimo galimybės variantai: vienas imantis ES veiksmų, susijusių su nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti tarpusavio pripažinimu valstybėse narėse, o kitas – jų nesiimant.

³⁰ Bendroji paslaugų sutartis Nr. JLS/2010/EVAL/FW/001/A1, Pasiūlymo dėl naujų konfiskavimo ir nusikalstamo turto susigrąžinimo teisinio reglamentavimo pagrindų poveikio įvertinimo tyrimas.

³¹ „Nusikalstamo turto nustatymo, atsekimo, įšaldymo ir konfiskavimo praktikos ES valstybėse narėse įvertinimas“, paskelbta adresu:

http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/crime/crime_confiscation_en.htm

³² Komisijos ataskaita, parengta remiantis 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo (2005/212/TVR) 6 straipsniu, COM(2007) 805 galutinis, 2007 12 17.

³³ Komisijos ataskaita, parengta remiantis 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje 14 straipsniu, COM(2008) 855 galutinis, 2008 12 22.

³⁴ Komisijos ataskaita, parengta remiantis 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti 22 straipsniu, COM(2010) 428 galutinis, 2010 8 23.

³⁵ Komisijos ataskaita, parengta remiantis 2007 m. gruodžio 6 d. Tarybos sprendimo 2007/845/TVR dėl valstybių narių turto susigrąžinimo tarnybų bendradarbiavimo nusikalstamu būdu įgytų pajamų bei kito susijusio turto paieškos ir nustatymo srityje 8 straipsniu, COM(2011) 176 galutinis, 2011 4 12.

Priimtinausia politikos galimybė – maksimalaus reglamentavimo galimybė. Ji padėtų dar labiau suderinti nacionalines konfiskavimo ir vykdymo taisykles, be kita ko, iš dalies keičiant galiojančias išplėstinio konfiskavimo nuostatas ir priimant naujas nuostatas, kuriomis būtų reglamentuojamas ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas ir konfiskavimas iš trečiųjų asmenų, ir nustatyti veiksmingesnes nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti tarpusavio pripažinimo taisykles.

Kiek tai susiję su kitomis pagrindinėmis teisėmis, poveikio vertinime nagrinėtas poveikis asmens duomenų apsaugai, kuris nebuvo pripažintas reikšmingu.

Visą poveikio vertinimo ataskaitą galima rasti šiuo adresu http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/crime/crime_confiscation_en.htm.

2.3. Teisinis pagrindas

Pasiūlymas grindžiamas SESV 82 straipsnio 2 dalimi ir 83 straipsnio 1 dalimi.

Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai pakito įgaliojimai konfiskavimo ir turto susigrąžinimo srityje. Esminis šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra SESV 83 straipsnio 1 dalis, kuri taikoma tik tame straipsnyje išvardytų sričių nusikalstamosioms veikoms, kaip antai terorizmas, prekyba žmonėmis ir seksualinis moterų ir vaikų išnaudojimas, neteisėta prekyba narkotikais, pinigų plovimas, korupcija, kova su mokėjimo priemonių klastojimu, kompiuteriniai nusikaltimai ir organizuotas nusikalstamumas. Neteisėtai prekybai ginklais ji taikoma tais atvejais, kai šis nusikaltimas įvykdytas kaip organizuotas nusikaltimas.

Viena iš išvardytų nusikaltimų sričių yra „organizuotas nusikalstamumas“. Todėl pasiūlymas apims kitas 83 straipsnio 1 dalyje neišvardytas nusikalstamas veikas, kai jos įvykdytos nusikalstamos organizacijos, kaip apibrėžta Pamatiniame sprendime 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu³⁶.

Tai, kad šis pasiūlymas taikomas tik 83 straipsnio 1 dalyje išvardytų sričių nusikaltimams, įskaitant nusikalstamos organizacijos įvykdytus nusikaltimus, reiškia, kad esamų ES konfiskavimo taisyklių nuostatos turėtų toliau galioti, kad būtų išlaikytas suderinimo laipsnis, kiek tai susiję su nusikalstama veikla, nepatenkančia į šios direktyvos taikymo sritį. Todėl pagal šį pasiūlymą tebelieka galioti Pamatinio sprendimo 2005/212/TVR 2, 4 ir 5 straipsniai.

2.4. Subsidiarumo, proporcingumo principai ir pagrindinių teisių paisymas

Pagal ES sutarties 5 straipsnio 3 dalį Sąjunga ima veikti tik tada, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti. SESV 67 straipsnyje numatyta, kad Sąjunga užtikrina piliečiams aukštą saugumo lygį prevencijos bei kovos su nusikalstamumu priemonėmis. Nusikalstamo turto konfiskavimas vis labiau pripažįstamas svarbia priemone kovojant su organizuotu nusikalstamumu, kuris labai dažnai būna tarptautinio pobūdžio, tad ši problema turi būti sprendžiama bendrai. Todėl ES gali geriau nei pavienės valstybės narės suregulmentuoti nusikalstamo turto įšaldymą ir konfiskavimą.

³⁶ 2008 m. spalio 24 d. Pamatinis sprendimas 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu, OL L 300, 2008 11 11, p. 42.

Organizuotų nusikalstamų grupių turtas vis dažniau paslepiamas ir investuojamas užsienyje (dažnai keliose šalyse)³⁷. Šiuo dvigubu (organizuotos nusikalstamos veiklos ir investavimo) tarpvalstybiniu aspektu galima papildomai pateisinti ES veiksmus organizuotų nusikalstamų grupių turto atžvilgiu.

Visomis nuostatomis besąlygiškai paisoma proporcingumo principo ir pagrindinių teisių, įskaitant teisę į nuosavybę, nekaltumo prezumpciją ir teisę į gynybą, teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, teisę į teisingą ir viešą nagrinėjimą per protingą laikotarpį, teisę į veiksmingą teisminę gynybą ir teisę būti informuotam apie naudojimąsi ja, teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, teisę į asmens duomenų apsaugą, teisę nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką ir teisėtumo bei nusikalstamos veikos proporcingumo principus.

Pirmiausia numatyta, kad suderintos ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto konfiskavimo nuostatos taikomos tik tam tikrais retais atvejais, pvz., kai kaltinamojo negalima persekioti dėl mirties, ligos ar slapstymosi. Išplėstinis konfiskavimas leidžiamas tik tada, kai teismas, remdamasis konkrečiais faktais, mano, kad asmuo, pripažintas kaltu padarius nusikalstamą veiką, turi turto, kuris, labiau tikėtina, įgytas ne kita veikla, o kita panašia nusikalstama veikla. Kaltu pripažintam asmeniui suteikiama veiksminga galimybė tokius faktus paneigti. Be to, išplėsti konfiskavimo įgaliojimai negali būti taikomi pajamoms, tariamai įgytoms nusikalstama veikla, dėl kurios asmuo išteisintas ankstesniame teismo procese, arba kitais atvejais, kai taikomas *ne bis in idem* principas. Konfiskavimas iš trečiųjų asmenų leidžiamas tik esant specialioms sąlygoms, t. y., kai turtą įgyjantis tretysis asmuo sumokėjo mažesnę nei rinkos kainą ir turėjo įtarti, kad turtas yra pajamos iš nusikaltimų, ir kai įvertinus išaiškėja, kad mažai tikėtina turtą konfiskuoti tiesiogiai iš jį perleidusio asmens. Galiausiai, pasiūlyme numatytos specialios garantijos ir teisminės teisių gynimo priemonės siekiant užtikrinti vienodą pagrindinių teisių apsaugos ir jų paisymo lygį. Pagrindinės teisės apima teisę būti informuotam apie teismo procesą, teisę būti atstovaujama advokato, pareigą kuo greičiau informuoti apie turto atžvilgiu priimtą sprendimą ir teisę turėti veiksmingą galimybę tokį sprendimą apskusti. Šios specialios teisių gynimo priemonės numatytos ne tik kaltinamiesiems ar įtariamiesiems, bet ir kitiems asmenims, kai tai susiję su konfiskavimu iš trečiųjų asmenų.

Europos žmogaus teisių teismas (EŽTT) nėra pasisakęs principiniu klausimu dėl ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįsto ir išplėstinio konfiskavimo derėjimo su Europos žmogaus teisių konvencija, tačiau ne viename sprendime patvirtino jų taikymą tam tikrais atvejais. EŽTT pripažino, kad nacionalinės ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstos procedūros, kuriose taikomas pareigos įrodyti turto įsigijimo teisėtumą perkėlimas (t. y. jos yra daug platesnės už šios direktyvos nuostatas), galimos tam tikrais atvejais, jeigu jomis konkrečiu atveju užtikrinamas teisingas procesas ir atitinkamam asmeniui numatytos tinkamos garantijos. Pavyzdžiui, taikyti Italijos teisės aktai buvo pripažinti proporcingu pagrindinių teisių ribojimu, jeigu tai yra „būtinasis ginklas“ kovoti su mafija³⁸. Kitoje byloje teismas nusprendė, kad Jungtinės Karalystės konfiskavimo pagal civilinės teisės nuostatas reglamentavimas nepažeidžia EŽTK³⁹.

³⁷ Žr. nuorodas 2 išnašoje.

³⁸ 1994 m. vasario 22 d. Sprendimas *Raimondo prieš Italiją*.

³⁹ 2005 m. Sprendimas *Walsh prieš Director of the Asset Recovery Agency* (Jungtinė Karalystė).

2.5. Pasirinkta priemonė

Siekiant iš dalies pakeisti ES derinimo nuostatas, lieka galioti tik direktyva, kuria pakeičiami Bendrieji veiksmai 98/699/TVR ir iš dalies Pamatiniai sprendimai 2001/500/TVR ir 2005/212/TVR.

2.6. Specialiosios nuostatos

- Tikslas (1 straipsnis)

Šioje nuostatoje aiškiai nurodyta, kad direktyva nustatomos tik minimalios taisyklės (nacionalinės teisės aktuose gali būti nustatytas platesnis reglamentavimas) ir ja reglamentuojamas pajamų iš nusikaltimų ir nusikaltimo priemonių konfiskavimas baudžiamosiose bylose.

- Apibrėžtys (2 straipsnis)

Daugelis apibrėžčių perimtos iš ankstesnių ES pamatinių sprendimų arba tarptautinių konvencijų. „Pajamų“ apibrėžtis buvo išplėsta, palyginti su nustatyta Pamatiniame sprendime 2005/212/TVR, siekiant numatyti galimybę konfiskuoti visą pelną, kurį duoda pajamos iš nusikaltimų, įskaitant netiesiogines pajamas.

„Nusikalstamos veikos“ apibrėžtyje pateikiamos nuorodos į tikslas galiojančiuose ES teisės aktuose įtvirtintas SESV 83 straipsnio 1 dalyje išvardytų sričių nusikaltimų apibrėžtis.

- Konfiskavimas (3 straipsnis)

Šia nuostata įtraukiama dalis Pamatinio sprendimo 2005/212/TVR 2 straipsnio ir dalis Pamatinio sprendimo 2001/500/TVR 3 straipsnio. Ja valstybės narės įpareigojamos užtikrinti galimybę konfiskuoti nusikaltimo priemones ir pajamas iš nusikaltimų įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui ir konfiskuoti turtą, atitinkantį pajamų iš nusikaltimų vertę.

- Išplėsti konfiskavimo įgaliojimai (4 straipsnis)

Išplėstinis konfiskavimas yra galimybė konfiskuoti turtą, viršijantį tiesiogines pajamas iš nusikaltimo. Baudžiamąją tvarką nuteistam asmeniui gali būti skiriamas (išplėstinis) ne tik su konkretaus nusikaltimo padarymu susijusio turto, bet ir kito turto, kurį teismas laiko panašiais nusikaltimais gautomis pajamomis, konfiskavimas.

Išplėstinio konfiskavimo įgaliojimai jau buvo numatyti ES teisės aktuose. Pamatiniu sprendimu 2005/212/TVR valstybės narės įpareigojamos užtikrinti galimybę konfiskuoti turtą, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso asmenims, nuteistiems už tam tikrus sunkius nusikaltimus (susijusius su organizuotu nusikalstamumu ir teroristine veikla). Tačiau pamatiniame sprendime nustatytos alternatyvios minimalios išplėstinio konfiskavimo taisyklės, kuriomis valstybėms narėms leidžiama pasirinkti taikyti vieną, dvi arba visas tris galimybes. Iš Komisijos įgyvendinimo ataskaitos matyti, kad šios nuostatos nėra aiškios ir buvo iš dalies neperkeltos į nacionalinę teisę. Be to, alternatyviomis išplėstinio konfiskavimo galimybėmis buvo apribotas nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimas. Vienos valstybės narės institucijos įvykdys kitoje valstybėje narėje priimtus nutarimus konfiskuoti, tik jeigu jie grindžiami tomis pačiomis alternatyviomis galimybėmis, kokios taikomos toje valstybėje narėje. Todėl išplėstinio konfiskavimo atveju kyla sunkumų dėl tokių nutarimų tarpusavio pripažinimo.

Šiame pasiūlyme išplėstinis konfiskavimas numatytas SESV 83 straipsnio 1 dalyje išvardytiems nusikaltimams, kurie nustatyti galiojančiuose Sąjungos teisės aktuose. Be to, juo supaprastinama alternatyvių išplėstinio konfiskavimo galimybių taikymo tvarka, nustatant bendrus minimalius reikalavimus. Išplėstinis konfiskavimas gali būti taikomas tais atvejais, kai teismas, remdamasis konkrečiais faktais, mano, kad asmuo, pripažintas kaltu padarius į šios direktyvos taikymo sritį patenkančią nusikalstamą veiką, turi turto, kuris, labiau tikėtina, įgytas ne kita veikla, o kita nusikalstama panašaus pobūdžio arba sunkumo veikla. Išplėstinis konfiskavimas negalimas, kai suėjus nacionalinėje baudžiamojoje teisėje nustatytam senaties terminui dėl panašios nusikalstamos veiklos negali būti pradamas baudžiamasis procesas. Pasiūlymu taip pat neleidžiama konfiskuoti pajamų, tariamai įgytų nusikalstama veikla, dėl kurios asmuo buvo išteisintas ankstesniame teismo procese (kaip reikalaujama pagal Pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnyje įtvirtintą nekaltumo prezumpciją), arba kitais atvejais, kai taikomas *ne bis in idem* principas.

- *Ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas (5 straipsnis)*

Šiame straipsnyje įtvirtintos nuostatos, kuriomis reglamentuojamas ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas tam tikrais atvejais, kai asmens negalima persekioti baudžiamąja tvarka. Šiuo straipsniu reglamentuojamas konfiskavimas, kai padaryta baudžiamosios teisės draudžiama veika, tačiau valstybėms narėms suteikta galimybė nuspręsti, koks – baudžiamasis, civilinis ar administracinis – teismas turėtų skirti konfiskavimą. Ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstos procedūros leidžia išaldyti ir konfiskuoti turtą, nepaisant, ar savininkas jau nuteistas baudžiamajame teisme.

Kad būtų laikomasi proporcingumo reikalavimo, pasiūlyme numatyta ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstą konfiskavimą taikyti ne visais atvejais, o tik tada, kai nuteisti baudžiamąja tvarka negalima todėl, kad įtariamasis mirė, serga ilgalaikę ligą arba dėl jo slapstymosi ar ligos negalima per protingą laiką veiksmingai persekioti ir kyla grėsmė, kad suėjus įstatyme nustatytam senaties terminui persekioti nebebus galima.

Šis straipsnis atspindi Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją nuostatas. Siekiant lengvesnio tarptautinio bendradarbiavimo konfiskavimo atvejais, konvencijos šalys raginamos apsvarstyti galimybę imtis būtinų priemonių, leidžiančių konfiskuoti pajamas iš korupcijos nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio, kai kaltininkas negali būti patrauktas baudžiamajon atsakomybėn dėl mirties, slapstymosi arba nedalyvavimo teismo posėdyje ar kitais atitinkamais atvejais (54 straipsnio 1 dalies c punktas). Be to, buvo atsižvelgta į EBPO Finansinių veiksmų darbo grupės (FVDG) darbą. Ši grupė ragina savo nares apsvarstyti galimybę priimti priemones, kurios leistų konfiskuoti pajamas iš nusikaltimų arba nusikaltimo priemonės nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio arba įpareigotų kaltininką pagrįsti norimo konfiskuoti turto įsigijimo teisėtumą (Rekomendacija Nr. 3). Be to, šiame straipsnyje remiamasi Didžiojo aštuoneto Liono ir Romos grupės ataskaitoje išreikšta pozicija, kad konfiskavimas iš esmės turėtų būti pagrįstas apkaltinamuoju nuosprendžiu, tačiau yra atvejų, kai baudžiamasis persekiojimas neįmanomas, nes kaltinamasis mirė ar slapstosi, nėra pakankamai įrodymų, reikalingų baudžiamajam persekiojimui pradėti, ar dėl kitų techninių priežasčių⁴⁰. Nuostatų, kuriomis reglamentuojamas konfiskavimas be apkaltinamojo

⁴⁰ Galutinė Italijos projekto „Konfiskavimas. Teisiniai klausimai ir tarptautinis bendradarbiavimas“ (angl. „Confiscation. Legal issues and international cooperation“), kurį parengė Didžiojo aštuoneto Romos ir Liono grupės Baudžiamosios teisės reikalų pogrūpis (CLASG), ataskaita.

nuosprendžio, įtvirtinimui taip pat pritarė praktikai, dalyvaujantys Kamdeno turto susigrąžinimo tarpagentūrinio tinklo veikloje ir Turto susigrąžinimo tarnybų forume.

- Konfiskavimas iš trečiųjų asmenų (6 straipsnis)

Kai tik dėl kaltininkų pradedamas tyrimas, jie, siekdami išvengti konfiskavimo, savo turtą neretai perleidžia apie jų veiklą žinantiems tretiesiems asmenims. Konfiskavimas iš trečiųjų asmenų – turto, kurį asmuo, dėl kurio pradėtas tyrimas, ar nuteistas asmuo perleido tretiesiems asmenims, konfiskavimas. Valstybių narių nacionalinės nuostatos, kuriomis reglamentuojamas konfiskavimas iš trečiųjų asmenų, skiriasi. Tai apsunkina nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti trečiajam asmeniui perleistą turtą tarpusavio pripažinimą.

Siekiant laikytis proporcingumo reikalavimų ir apsaugoti sąžiningai turtą įgijusius trečiuosius asmenis, pasiūlyme nebuvo įtvirtintos minimalaus derinimo nuostatos dėl konfiskavimo iš trečiųjų asmenų visais atvejais. Pagal šią nuostatą konfiskavimą iš trečiųjų asmenų galima taikyti pajamoms iš nusikaltimų arba kitam kaltinamojo turtui, gautam mažesne nei rinkos kaina, kai protingas asmuo, būdamas trečiojo asmens padėtyje, turėjo arba galėjo įtarti, kad turtas įgytas iš nusikaltimų arba perleistas siekiant išvengti konfiskavimo. Joje aiškiai apibrėžiama, kad siekiant išvengti savavališkų sprendimų, protingo asmens testas turi būti grindžiamas konkrečiais faktais ir aplinkybėmis. Be to, konfiskavimas iš trečiųjų asmenų turėtų būti galimas tik pagal konkrečius faktus nustacius, kad mažai tikėtina konfiskuoti nuteisto, įtariamo ar kaltinamo asmens turtą, arba tais atvejais, kai unikalus daiktas turi būti grąžintas jo teisėtam savininkui.

- Įšaldymas (7 straipsnis)

Šio straipsnio pirma dalimi valstybės narės įpareigojamos užtikrinti galimybę įšaldyti turtą ar nusikaltimo priemones siekiant juos prireikus vėliau konfiskuoti, kai kyla pavojus, kad jie išnyks, bus paslėpti arba išgabenti į užsienį. Joje nustatyta, kad tokias priemones paskiria teismas.

Galimybė skubos atvejais įšaldyti turtą, kad jis neišnyktų, kai laukiant teismo sprendimo gali būti prarasta galimybė jį įšaldyti, jau seniai yra vienas iš prokurorams ir teisėsaugos institucijoms aktualiausių klausimų. Šio straipsnio antroje dalyje valstybėms narėms nustatytas reikalavimas užtikrinti kompetentingoms institucijoms galimybę nelaukiant, kol bus gautas teismo sprendimas arba išnagrinėtas jų prašymas, kuo skubiau įšaldyti turtą, kai kyla pavojus, kad jis išnyks, bus paslėptas arba išgabentas į užsienį.

- Garantijos (8 straipsnis)

Remiantis Europos žmogaus teisių teismo praktika ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, pagrindinės teisės, kaip antai teisė į nuosavybę, nėra absoliučios. Jos gali būti teisėtai ribojamos su sąlyga, kad tokie apribojimai nustatyti įstatyme ir pagal proporcingumo principą yra būtini ir jais faktiškai siekiama bendrojo intereso tikslų arba tenkinama būtinybė apsaugoti kitų teises ir laisves, pavyzdžiui, siekiant užkirsti kelią organizuotam nusikalstamumui.

ES Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Kai nutarimais įšaldyti arba konfiskuoti varžoma teisė į nuosavybę arba kitos pagrindinės teisės, suinteresuotiems asmenims turi būti numatyta galimybė šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis tokius nutarimus apskūsti.

Galiojančiuose ES teisės aktuose (pvz., Pamatinio sprendimo 2005/212/TVR 4 straipsnyje) nustatyta, kad valstybės narės nacionalinės teisės aktuose turėtų užtikrinti suinteresuotiesiems asmenims tinkamas teisių gynimo priemones.

Kad būtų besąlygiškai laikomasi Pagrindinių teisių chartijos, šiame straipsnyje nustatytos minimalios ES lygmens garantijos. Jomis siekiama užtikrinti, kad bus paisoma nekaltumo prezumpcijos, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą (įskaitant *ne bis in idem* principą), teisės į veiksmingas teismines teisių gynimo priemones ir teisės būti informuotam, kaip jomis naudotis.

- Konfiskavimo ir veiksmingos vykdymo apimties nustatymas (9 straipsnis)

Asmenims, įtariamais priklausymu nusikalstamoms organizacijoms, pavyksta – dažnai su patyrusių specialistų pagalba – paslėpti savo turtą. Turto paieška siekiant jį pririnkus vėliau konfiskuoti paprastai ilgai užtrunka ir turi būti atlikta per laikotarpį, kurį vyksta baudžiamasis procesas.

Tais atvejais, kai priimtas nutarimas konfiskuoti, tačiau turto arba pakankamai turto nerasta ir nutarimo konfiskuoti įvykdyti negalima, šiuo straipsniu valstybės narės įpareigojamos užtikrinti galimybę atlikti tokios apimties asmens turto paiešką, kokios reikia, kad nutarimas konfiskuoti būtų visiškai įvykdytas. Šia nuostata išsprendžiama problema, kai pasibaigus baudžiamajam procesui konfiskavimas nebegalimas, ir suteikiama galimybė neįvykdytus arba iš dalies įvykdytus nutarimus konfiskuoti taikyti anksčiau paslėptam turtui, kuris po tam tikro laiko, t. y. ir pasibaigus baudžiamajam procesui, „atsirado“.

- Išaldyto turto administravimas (10 straipsnis)

Šia nuostata siekiama palengvinti išaldyto turto administravimą siekiant jį pririnkus vėliau konfiskuoti. Ja reikalaujama, kad valstybės narės numatytų priemones, kuriomis būtų užtikrintas tinkamas tokio turto administravimas, pirmiausia suteikiant įgaliojimą parduoti išaldytą turtą bent jau tais atvejais, kai tikėtinas jo vertės sumažėjimas arba jo išlaikymas tampa nerentabilus.

- Veiksmingumas ir pareiga teikti ataskaitas (11 straipsnis)

Šia nuostata valstybės narės įpareigojamos teikti ataskaitas, kurios padės surinkti įvertinimui atlikti reikalingus statistinius duomenis.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 82 straipsnio 2 dalį ir 83 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

įstatymo galią turinčio teisės akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁴¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁴²,

laikydami įprastos teisėkūros procedūras,

kadangi:

- (1) pagrindinis tarptautinių organizuotų nusikaltimų motyvas yra finansinė nauda. Kad teisėsaugos ir teismų institucijos galėtų veikti veiksmingai, joms turėtų būti numatytos priemonės pajamoms iš nusikaltimų atsekti, įšaldyti, administruoti ir konfiskuoti;
- (2) organizuotos nusikalstamos grupės veikia nepaisydamos sienų ir vis dažniau įgyja turto kitose valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse. Auga veiksmingo tarptautinio bendradarbiavimo būtinybė siekiant teisės įgyvendinimo turto susigrąžinimo ir savitarpio teisinės pagalbos srityje;
- (3) nors yra nedaug statistinių duomenų, atrodo, kad Sąjungoje susigrąžinama nepakankamai nusikalstamo turto, palyginti su apytikriai pajamų iš nusikaltimų dydžiu. Iš tyrimų matyti, kad konfiskavimo procedūros reglamentuojamos ES ir nacionalinės teisės aktais, tačiau taikomos nepakankamai dažnai;
- (4) Stokholmo programoje⁴³ ir 2010 m. birželio mėn. priimtose Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos išvadose dėl konfiskavimo ir turto susigrąžinimo pabrėžiama veiksmingesnio nusikalstamo turto nustatymo, konfiskavimo ir tolesnio panaudojimo svarba;

⁴¹ OL C ..., ..., p.

⁴² OL C ..., ..., p.

⁴³ „Stokholmo programa – Atvira ir saugi Europa piliečių labai ir saugumui“, Tarybos dokumentas 17024/09, 2009 m. gruodžio 10–11 d. priimtas Europos Vadovų Taryboje.

- (5) šiuo metu Sąjungoje galiojančius turto įšaldymo, arešto ir konfiskavimo teisinio reglamentavimo pagrindus sudaro 2001 m. birželio 26 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2001/500/TVR dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, įšaldymo, areštavimo ir konfiskavimo⁴⁴, 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje⁴⁵, 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo⁴⁶ ir 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti⁴⁷;
- (6) iš Komisijos ataskaitų apie Pamatinių sprendimų 2005/212/TVR, 2003/577/TVR ir 2006/783/TVR įgyvendinimą matyti, kad galiojanti išplėstinio konfiskavimo ir nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti tarpusavio pripažinimo tvarka ne visiškai veiksminga. Valstybių narių teisės aktų skirtumai yra konfiskavimo kliūtys;
- (7) šia direktyva siekiama iš dalies pakeisti ir praplėsti Pamatinių sprendimų 2001/500/TVR ir 2005/212/TVR nuostatas. Kai kurios tų pamatinių sprendimų dalys turėtų būti pakeistos valstybių narių, dalyvaujančių priimant šią direktyvą, atžvilgiu;
- (8) būtina išplėsti dabar galiojančią pajamų sąvoką, kad ji apimtų tiesiogines pajamas iš nusikalstamos veiklos ir visą netiesioginę naudą, gautą, be kita ko, iš reinvestuotų ir transformuotų tiesioginių pajamų, išvengtų įsipareigojimų vertės ir kito pelno;
- (9) todėl nusikaltimo priemonių ir pajamų konfiskavimui įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui ir tų pajamų vertę atitinkančio turto konfiskavimui į šios direktyvos taikymo sritį patenkančių nusikalstamų veikų atvejais turėtų būti taikoma platesnė pajamų sąvoka. Pamatiniu sprendimu 2001/500/TVR valstybės narės įpareigojamos užtikrinti galimybę konfiskuoti nusikaltimo priemones ir pajamas iš nusikaltimų įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui ir konfiskuoti turtą, atitinkantį pajamų iš nusikaltimų vertę. Tokia pareiga turėtų būti taikoma ir į šios direktyvos taikymo sritį nepatenkančių nusikalstamų veikų atveju;
- (10) nusikalstamos grupės užsiima labai įvairia nusikalstama veikla. Siekiant sėkmingai kovoti su organizuota nusikalstama veikla, tam tikrais atvejais tinkama nubaudus asmenį baudžiamąja tvarka konfiskuoti ne tik su konkrečiu nusikaltimu susijusį turtą, bet ir kitą turtą, kurį teismas pripažįsta pajamomis iš kitų nusikaltimų. Toks metodas laikomas išplėstiniu konfiskavimu. Pamatiniame sprendime 2005/212/TVR numatyta, kad esant trijų kategorijų minimaliems reikalavimams valstybės narės gali pasirinkti taikyti išplėstinį konfiskavimą. Todėl šią nuostatą perkeldamos į nacionalinę teisę valstybės narės pasirinko skirtingas galimybes, o tai lėmė, kad jų nacionalinėje teisėje buvo įtvirtintos skirtingos išplėstinio konfiskavimo sampratos. Tie skirtumai trukdo tarpvalstybiniam bendradarbiavimui konfiskavimo atvejais. Todėl būtina toliau derinti išplėstinio konfiskavimo nuostatas nustatant vienodą minimalų reglamentavimą. Išplėstinis konfiskavimas turėtų būti taikomas, kai nacionalinis teismas, remdamasis konkrečiais faktais, pavyzdžiui, susijusiais su nusikalstamos veikos pobūdžiu,

⁴⁴ OL L 182, 2001 7 5, p. 1.

⁴⁵ OL L 196, 2003 8 2, p. 45.

⁴⁶ OL L 68, 2005 3 15, p. 49.

⁴⁷ OL L 328, 2006 11 24, p. 59.

teisėtomis kaltinamojo pajamomis, to asmens finansinės padėties ir gyvenimo lygio neatitiktimi ar kitomis aplinkybėmis, mano, kad labiau tikėtina, jog tas turtas įgytas ne kita veikla, o kitomis nusikalstamomis veikomis, kurios savo pobūdžiu ir sunkumo laipsniu panašios į nusikalstamą veiką, kuria jis kaltinamas;

- (11) laikantis *ne bis in idem* principo, tinkama išplėstinio konfiskavimo netaikyti pajamoms, tariamai įgytoms nusikalstama veikla, dėl kurios asmuo galutinai išteisintas ankstesniame teismo procese, arba kitais atvejais, kai taikomas *ne bis in idem* principas. Išplėstinis konfiskavimas turėtų būti negalimas ir tuomet, kai suėjus nacionalinėje baudžiamojoje teisėje nustatytam senaties terminui dėl panašios nusikalstamos veiklos negali būti pradėtas baudžiamasis procesas;
- (12) paprastai nutarimas konfiskuoti priimamas asmenį nuteisus baudžiamąja tvarka. Kai kuriais atvejais, net kai nuteisti baudžiamąja tvarka negalima, vis tiek turėtų būti įmanoma konfiskuoti turtą siekiant nutraukti nusikalstamą veiklą ir užtikrinti, kad pelnas iš nusikalstamos veiklos nebūtų reinvestuojamas į teisėtą ekonomiką. Kai kuriose valstybėse narėse konfiskavimas leistinas, kai nėra pakankamai įrodymų baudžiamajam persekiojimui pradėti, jeigu teismas, įvertinęs tikimybę, mano, kad turtas yra neteisėtos kilmės, ir tais atvejais, kai įtariamasis arba kaltinamasis slapstosi vengdamas persekiojimo, dėl kitų priežasčių negali būti patrauktas atsakomybėn teisme arba mirė baudžiamajam procesui nepasibaigus. Toks metodas laikomas ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstu konfiskavimu. Reikėtų įtvirtinti nuostatas, kuriomis būtų užtikrinta galimybė bent jau minėtomis išimtinėmis aplinkybėmis visose valstybėse narėse taikyti ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstą konfiskavimą. Tai atitinka Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją 54 straipsnio 1 dalies c punktą, kuriame nustatyta, kad visos konvencijos šalys turi apsvarstyti galimybę imtis būtinų priemonių, leidžiančių konfiskuoti neteisėtai įgytą turtą nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio, be kita ko, kai kaltininkas negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn dėl mirties, slapstymosi arba nedalyvavimo teismo posėdyje;
- (13) tokia praktika, kai įtariamasis arba kaltinamasis, siekdamas išvengti konfiskavimo, turtą perleidžia apie nusikalstamą veiką žinančiam trečiajam asmeniui, yra įprasta ir vis labiau plinta. Šiuo metu galiojančiuose Sąjungos teisinio reglamentavimo pagrinduose nėra įtvirtinta privalomų taisyklių, kuriomis reglamentuojamas tretiesiems asmenims perleisto turto konfiskavimas. Todėl vis labiau stiprėja būtinybė leisti tretiesiems asmenims perleisto turto konfiskavimą, kuris paprastai turėtų būti skiriamas, kai kaltinamasis neturi konfiskuotino turto. Tinkama numatyti galimybę esant tam tikroms aplinkybėms konfiskuoti trečiųjų asmenų turtą pagal konkrečius faktus nustačius, kad mažai tikėtina konfiskuoti nuteisto, įtariamo ar kaltinamo asmens turtą, arba tais atvejais, kai unikalus daiktas turi būti gražintas jo teisėtam savininkui. Be to, kad būtų apsaugoti *bona fide* trečiųjų asmenų interesai, toks konfiskavimas turėtų būti galimas, tik jeigu trečiasis asmuo žinojo arba turėjo žinoti, kad turtas yra pajamos iš nusikaltimų arba buvo perleistas siekiant išvengti konfiskavimo ir buvo suteiktas neatlygintinai arba perleistas už žemesnę nei rinkos kainą;
- (14) turėtų būti numatytos laikinosios apsaugos priemonės, siekiant užtikrinti, kad turtas išliks, jei jį vėliau prireiks konfiskuoti. Tokias įšaldymo priemones turėtų paskirti teismas. Kad turtas neišnyktų, iki teismas galės priimti sprendimą dėl prašymo įšaldyti turtą siekiant jį prireikus vėliau konfiskuoti, kompetentingoms valstybių narių institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai nedelsiant uždrausti turtą perleisti,

transformuoti, išvežti arba juo disponuoti, kai kyla pavojus, jis bus paslėptas arba išgabentas į užsienį;

- (15) įtariamieji ar kaltinamieji turtą neretai slepia tol, kol vyksta baudžiamasis procesas. Todėl nutarimai konfiskuoti negali būti įvykdyti, o nutarimo adresatai turtu gali naudotis kai tik atlieka bausmę. Taigi būtina užtikrinti galimybę tiksliai nustatyti, koks turtas turi būti konfiskuotas net ir įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui, kad nutarimai konfiskuoti būtų visiškai įvykdyti tais atvejais, kai iš pradžių nebuvo nustatyta jokie arba pakankamai turto ir nutarimas konfiskuoti negalėjo būti įvykdytas. Kadangi nutarimais įšaldyti ribojama teisė į nuosavybę, tokios laikinosios apsaugos priemonės negali būti taikomos ilgiau nei būtina išsaugoti turtą, kad prireikus ateityje jį būtų galima konfiskuoti. Tuo tikslu gali būti reikalinga reguliari teismo peržiūra siekiant užtikrinti, kad įšaldymo tikslas – užkirsti kelią turto išnykimui – tebėra aktualus;
- (16) turtas, įšaldytas siekiant jį prireikus vėliau konfiskuoti, turėtų būti tinkamai administruojamas, kad neprarastų savo ekonominės vertės. Valstybės narės turėtų imtis reikiamų priemonių, įskaitant turto pardavimą arba perleidimą, kad tokie nuostoliai būtų kuo mažesni. Jos turėtų imtis atitinkamų priemonių, kaip antai įsteigti nacionalinę centrinę turto administravimo tarnybą arba sukurti panašius mechanizmus (pavyzdžiui, kai tokios funkcijos vykdomos decentralizuotai), kad tinkamai administruotų iki konfiskavimo įšaldytą turtą ir išlaikytų jo vertę iki teismo sprendimo priėmimo;
- (17) patikimų duomenų apie pajamų iš nusikaltimų įšaldymą ir konfiskavimą nėra daug. Kad šią direktyvą būtų galima įvertinti, būtina surinkti minimalų kiekį palyginamų tinkamų statistinių duomenų apie turto atsekimą, teismų veiklą ir disponavimą turtu;
- (18) šia direktyva paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintų principų, visų pirma teisės į nuosavybę, teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, teisės į asmens duomenų apsaugą, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą teismo procesą, nekaltumo prezumpcijos ir gynybos teisės, teisės nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką ir teisėtumo bei nusikalstamos veikos proporcingumo principų. Ši direktyva turi būti įgyvendinta remiantis minėtomis teisėmis ir principais;
- (19) šioje direktyvoje nustatytos priemonės daro didelį poveikį asmenų teisėms – ne tik įtariamųjų ar kaltinamųjų, bet ir trečiųjų asmenų, kurie nėra persekiojami. Todėl būtina nustatyti specialias garantijas ir teismines teisių gynimo priemones, kad įgyvendinant šios direktyvos nuostatas būtų užtikrinamos jų pagrindinės teisės;
- (20) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. palengvinti turto konfiskavimą baudžiamosiose bylose, valstybės narės negali deramai pasiekti ir jo būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Laikantis tame straipsnyje įtvirtinto proporcingumo principo, šia direktyva neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti;
- (21) remiantis Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 1 ir 2 straipsniais, [Jungtinė Karalystė ir Airija pranešė apie norą dalyvauti priimant ir taikant šią direktyvą] *arba* [nepažeidžiant Protokolo 4 straipsnio,

Jungtinė Karalystė ir Airija nedalyvauja priimant šią direktyvą, ji nėra joms privaloma ar taikoma];

- (22) pagal Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą, ji nėra jai privaloma ar taikoma,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

1 straipsnis

Dalykas

Šioje direktyvoje nustatytos minimalios taisyklės, kuriomis reglamentuojamas turto išaldymas siekiant jį prireikus vėliau konfiskuoti ir turto konfiskavimas baudžiamosiose bylose.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) pajamos – bet kokia iš nusikalstamos veikos gauta ekonominė nauda; ją gali sudaryti bet kokio pavidalo turtas ir ji apima bet kokias įtariamąjo arba kaltinamojo vėliau tiesiogiai reinvestuotas ir transformuotas pajamas ir bet kokią pelną;
- (2) turtas – bet kokios rūšies – materialus arba nematerialus, kilnojamasis arba nekilnojamasis – turtas ir teisiniai dokumentai ar raštai, patvirtinantys nuosavybės teisę arba teisę į tokį turtą;
- (3) nusikaltimo priemonės – bet koks turtas, visas arba iš dalies bet kuriuo būdu panaudotas arba planuotas panaudoti nusikalstamos veikos arba nusikalstamų veikų padarymui;
- (4) konfiskavimas – po teismo proceso dėl nusikalstamos veikos teismo paskirta bausmė arba priemonė, kuria galutinai paimamas turtas;
- (5) išaldymas – laikinas draudimas perleisti, sunaikinti, išvežti, transformuoti turtą arba juo disponuoti arba laikinas turto saugojimas ar jo kontrolė;
- (6) nusikalstama veika – nusikalstama veika, patenkanti į šių teisės aktų taikymo sritį:

- (a) Konvencijos dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengtos vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu⁴⁸,
- (b) 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2000/383/TVR dėl apsaugos nuo padirbinėjimo griežtinimo kriminalinėmis bausmėmis ir kitokiomis sankcijomis ryšium su euro įvedimu⁴⁹,
- (c) 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2001/413/TVR, skirto kovai su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu⁵⁰,
- (d) 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu⁵¹, iš dalies pakeisto 2008 m. gruodžio 9 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2008/919/TVR⁵²,
- (e) 2001 m. birželio 26 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2001/500/TVR dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, išaldymo, areštavimo ir konfiskavimo⁵³,
- (f) Tarybos pamatinio sprendimo 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje⁵⁴,
- (g) 2004 m. spalio 25 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2004/757/TVR, nustatančio būtiniausias nuostatas dėl nusikalstamų veikų sudėties požymių ir bausmių neteisėtos prekybos narkotikais srityje⁵⁵,
- (h) 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2005/222/TVR dėl atakų prieš informacines sistemas⁵⁶,
- (i) 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu⁵⁷,
- (j) 2011 m. balandžio 5 d. Direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičiančios Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR⁵⁸,
- (k) 2011 m. gruodžio 13 d. Direktyvos 2011/92/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR⁵⁹.

⁴⁸ OL C 195, 1997 6 25, p. 2.

⁴⁹ OL L 140, 2000 6 14, p. 1.

⁵⁰ OL L 149, 2001 6 2, p. 1.

⁵¹ OL L 164, 2002 6 22, p. 3.

⁵² OL C 330, 2008 12 9, p. 21.

⁵³ OL L 182, 2001 7 5, p. 1.

⁵⁴ OL L 192, 2003 7 31, p. 54.

⁵⁵ OL L 335, 2004 11 11, p. 8.

⁵⁶ OL L 69, 2005 3 16, p. 67.

⁵⁷ OL L 300, 2008 11 11, p. 42.

⁵⁸ OL L 101, 2001 4 15, p. 1.

⁵⁹ OL L 335, 2001 12 17, p. 1.

IŠALDYMAS IR KONFISKAVIMAS

3 straipsnis

Apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta galimybė visiškai arba iš dalies konfiskuoti nusikaltimo priemones ir pajamas įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui dėl nusikalstamos veikos.
2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta galimybė konfiskuoti turtą, kurio vertė atitinka pajamas, įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui dėl nusikalstamos veikos.

4 straipsnis

Išplėsti konfiskavimo įgaliojimai

1. Kiekviena valstybė narė priima reikiamas priemones, kuriomis būtų užtikrinta galimybė visiškai ar iš dalies konfiskuoti turtą, priklausantį dėl nusikalstamos veikos nuteistam asmeniui, kai teismas, remdamasis konkrečiais faktais, mano, kad labiau tikėtina, jog tą turtą nuteistas asmuo įgijo ne kita veikla, o panašia nusikalstama veikla.
2. Konfiskavimas negalimas, kai dėl 1 dalyje nurodytos panašios nusikalstamos veiklos:
 - (a) negalėjo vykti baudžiamasis procesas, nes suėjo nacionalinėje baudžiamojoje teisėje nustatytas senaties terminas, arba
 - (b) jau vyko baudžiamasis procesas, kuris baigėsi įsiteisėjusiu galutiniu išteisinamuoju nuosprendžiu, arba kitais atvejais, kai taikomas *ne bis in idem* principas.

5 straipsnis

Ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstas konfiskavimas

Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta galimybė konfiskuoti pajamas iš nusikaltimų ir nusikaltimo priemones nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio, jeigu įtariamasis arba kaltinamasis būtų buvę nubausti baudžiamąja tvarka, tačiau to neįvyko, kadangi:

- (a) dėl įtariamojo arba kaltinamojo mirties ar ilgalaikės ligos tolesnis persekiojimas neįmanomas; arba

- (b) dėl įtariamojo arba kaltinamojo ligos ar slapstymosi vengiant persekiojimo ar nuteisimo jo negalima per protingą laiką veiksmingai persekioti ir kyla grėsmė, kad suėjus įstatyme nustatytam senaties persekioti nebebus galima.

6 straipsnis

Konfiskavimas iš trečiųjų asmenų

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta galimybė konfiskuoti:
 - (a) pajamas, kurias tretiesiems asmenims perleido nuteistas asmuo arba kurios buvo perleistos jo vardu, o 5 straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis – įtariamasis arba kaltinamas, arba
 - (b) kitą nuteisto asmens turtą, kuris tretiesiems asmenims perleistas siekiant išvengti turto, kurio vertė atitinka pajamų vertę, konfiskavimo.
2. 1 dalyje nurodytų pajamų arba turto konfiskavimas galimas, kai turtui taikoma restitucija arba kai:
 - (a) remiantis konkrečiais su nuteistu, įtariamu ar kaltinamu asmeniu susijusiais faktais nustatyta, kad mažai tikėtina konfiskuoti nuteisto, o 5 straipsnio aplinkybėmis – įtariamo arba kaltinamo asmens turtą, ir
 - (b) pajamos arba turtas buvo perleistas neatlygintinai arba už žemesnę nei rinkos kainą, kai trečiasis asmuo:
 - i) pajamų atveju – žinojo apie jų neteisėtą kilmę arba, jeigu nežinojo, protingas asmuo, būdamas tokioje pačioje padėtyje, iš konkrečių faktų ir aplinkybių būtų įtaręs neteisėtą jų kilmę;
 - ii) kito turto atveju – žinojo, kad jis perleistas siekiant išvengti turto, kurio vertė atitinka pajamų vertę, konfiskavimo arba, jeigu nežinojo, protingas asmuo, būdamas tokioje pačioje padėtyje, iš konkrečių faktų ir aplinkybių būtų įtaręs, kad turtas perleistas siekiant išvengti konfiskavimo.

7 straipsnis

Įšaldymas

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta galimybė išaldyti turtą siekiant jį prireikus vėliau konfiskuoti, kai kyla pavojus, kad turtas išnyks, bus paslėptas arba išgabentas į užsienį. Tokias priemones skiria teismas.
2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis kompetentingoms jos institucijoms būtų užtikrinta galimybė nedelsiant išaldyti turtą, iki teismas priims

sprendimą, kai kyla pavojus, kad turtas išnyks, bus paslėptas arba išgabentas į užsienį. Tokias priemones kuo greičiau patvirtina teismas.

8 straipsnis

Garantijos

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis asmenims, kuriems taikomos šioje direktyvoje nustatytos priemonės, būtų užtikrinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą, o įtariamiesiems – teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, kad būtų paisoma jų teisių.
2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad kiekvienas sprendimas išaldyti turtą būtų pagrįstas, apie tokį sprendimą jo adresatui būtų pranešta kuo greičiau po jo įvykdymo ir kad toks sprendimas galiotų tik tol, kol tai būtina turtui išsaugoti siekiant jį ateityje konfiskuoti. Kiekviena valstybė narė numato asmenims, dėl kurių turto priimtas sprendimas, veiksmingą galimybę bet kuriuo metu teismine tvarka apskūsti sprendimą išaldyti, kol nėra priimtas sprendimas konfiskuoti. Išaldytas turtas, kuris vėliau nebuvo konfiskuotas, nedelsiant gražinamas jo teisėtam savininkui.
3. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad kiekvienas sprendimas konfiskuoti būtų pagrįstas ir apie tokį sprendimą būtų pranešta jo adresatui. Kiekviena valstybė narė numato asmenims, dėl kurių turto priimtas sprendimas, veiksmingą galimybę teismine tvarka apskūsti sprendimą konfiskuoti.
4. Teismo procese pagal 4 straipsnį įtariamajam ir kaltinamajam suteikiama veiksminga galimybė užginčyti tikimybę, pagal kurią atitinkamas turtas laikomas pajamomis.
5. 5 straipsnyje nurodytais atvejais asmeniui, dėl kurio turto priimtas sprendimas konfiskuoti, visame teismo procese atstovauja advokatas, kad būtų įgyvendintos tokios asmens gynybos teisės, kiek tai susiję su nusikalstamos veikos konstatavimu ir pajamų iš nusikaltimų bei nusikaltimo priemonių nustatymu.
6. Kai asmuo, dėl kurio turto priimtas sprendimas, yra trečiasis asmuo, jis arba jo advokatas informuojamas apie procesą, kuris gali baigtis sprendimu tą turtą konfiskuoti, ir jam leidžiama tame procese dalyvauti tiek, kiek to reikia veiksmingam asmens teisių įgyvendinimui. Tokiam asmeniui suteikiama bent teisė būti išklaustyta, užduoti klausimus ir teikti įrodymus iki galutinio sprendimo dėl konfiskavimo priėmimo.

9 straipsnis

Konfiskavimo ir veiksmingos vykdymo apimties nustatymas

Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kuriomis sudaromos sąlygos tiksliai nustatyti, koks turtas turi būti konfiskuotas įsiteisėjus galutiniam apkaltinamajam nuosprendžiui dėl nusikalstamos veikos arba po proceso pagal 5 straipsnį priėmus sprendimą

konfiskuoti, ir kuriomis leidžiama imtis tokių tolesnių priemonių, kokių reikia veiksmingam sprendimo konfiskuoti įvykdymui.

10 straipsnis

Išaldyto turto administravimas

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių, kaip antai įsteigia nacionalines centralizuotas tarnybas arba sukuria panašius mechanizmus, kad užtikrintų tinkamą išaldyto turto administravimą siekiant jį prirėikus vėliau konfiskuoti.
2. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad 1 dalyje nurodytomis priemonėmis būtų optimizuojama ekonominė tokio turto vertė ir jos apimtų turto, kurio vertė gali sumažėti, pardavimą arba perleidimą.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11 straipsnis

Statistiniai duomenys

Valstybės narės reguliariai renka ir kaupia išsamius iš kompetentingų institucijų gautus statistinius duomenis, kad įvertintų konfiskavimo sistemų veiksmingumą. Surinkti statistiniai duomenys kasmet siunčiami Komisijai, kuriuos visų nusikalstamų veikų atveju sudaro:

- (a) įvykdytų nutarimų išaldyti skaičius,
- (b) įvykdytų nutarimų konfiskuoti skaičius,
- (c) išaldyto turto vertė,
- (d) susigrąžinto turto vertė,
- (e) prašymų kitoje valstybėje narėje įvykdyti nutarimus išaldyti skaičius,
- (f) prašymų kitoje valstybėje narėje įvykdyti nutarimus konfiskuoti skaičius,
- (g) po kitoje valstybėje narėje įvykdyto nutarimo susigrąžinto turto vertė,
- (h) turto, skirto toliau panaudoti teisės įgyvendinimo, prevencijos arba socialiniais tikslais, vertė,
- (i) konfiskavimo paskyrimo atvejų skaičiaus ir apkaltinamųjų nuosprendžių dėl nusikalstamų veikų, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, skaičiaus santykis,
- (j) teismų nepatenkintų prašymų išaldyti ir konfiskuoti skaičius,

- (k) sėkmingai užginčytų prašymų įšaldyti ir konfiskuoti skaičius.

12 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi nuo... [2 metai nuo direktyvos priėmimo]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

13 straipsnis

Ataskaitų teikimas

Komisija iki [treji metai po perkėlimo į nacionalinę teisę] pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertina galiojančių nacionalinių konfiskavimo ir turto susigrąžinimo įstatymų poveikį, ir prireikus teikia tinkamus pasiūlymus.

14 straipsnis

Bendrųjų veiksmų 98/699/TVR ir Pamatinių sprendimų 2001/500/TVR ir 2005/212/TVR pakeitimas

1. Bendrieji veiksmai 98/699/TVR, Pamatinio sprendimo 2001/500/TVR 1 straipsnio a punktas, 3 ir 4 straipsniai ir Pamatinio sprendimo 2005/212/TVR 1 ir 3 straipsniai pakeičiami valstybių narių, dalyvaujančių priimant šią direktyvą, atžvilgiu, nedarant poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su pamatinių sprendimų perkėlimo į nacionalinę teisę terminu.
2. Valstybių narių, dalyvaujančių priimant šią direktyvą, atžvilgiu nuorodos į Bendruosius veiksmus ir 1 dalyje nurodytas pamatinių sprendimų nuostatas laikomos nuorodomis į šią direktyvą.

15 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

16 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje,

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkas

Pirmininkas